

Avaleht>Teie õigused>Kuriteoohvrid>Hüvitamine>Kahju sissenõudmine kuriteo toimepanijalt Kahju sissenõudmine kuriteo toimepanijalt

Hispaania

Kuidas nõuda kohtumenetluse (kriminaalmenetluse) käigus kuriteo toimepanijalt kahju sisse või nõuda temalt muud moodi hüvitamist/heaastamist ning kellele tuleks selline nõue adresseerida?

Hispaania õigusaktide kohaselt toimub kahju hüvitamise nõudmine tavaliselt kriminaalmenetluse kaudu, milles analüüsitakse nii tsiviil- kui ka kriminaalvastutust. Selleks saab kannatanu esitada kohalikule kriminaalkohtule (*Juzgado de Instrucción*) tsiviilhagi, et teada anda, kas ta soovib esitada nõude kriminaalmenetluse raames või jätta endale õiguse nõuda kantud kahju hüvitamist tsiviilmenetluse kaudu.

Kui kannatanu teatab, et ta soovib esitada nõude kriminaalmenetluse raames, on tal võimalus lasta prokuröri esitada enda nimel tsiviilhagi (see on nii ka juhul, kui kannatanu ei teata oma eelistusest) või soovi korral osaleda isiklikult (advokaadi ja kohtu esindaja kaudu).

Kui kannatanu otsustab nõuda hüvitist väljaspool kriminaalmenetlust, tuleb vastavalt asjaomastele menetluseeskirjadele alustada tsiviilmenetlust.

Seega saab ohver esitada kahjude hüvitamise nõude kohtule, tehes seda isikliku avaldusega, kui talle pakutakse võimalust osaleda menetluses eraõigusliku isikuna, või esitades nõude kirjalikult või tehes seda advokaadi või kohtu esindaja kaudu. Kirjalik esindamine ei ole oluline: kui seda ei ole tehtud, alustab prokurör nii tsiviil- kui ka kriminaalmenetlust.

Taotluse koostamisel saate abi kuriteoohvrite tugiametitist (*Oficinas de Asistencia a las Víctimas del delito*), mis asuvad kõigis autonoomsetes piirkondades, peaaegu kõigis provintsipealinnades ja samuti teistes linnades. Terroristikuritegude korral saate abi Hispaania ülemkohtu terrorismiohvrite teabe- ja tugiametitist (*Oficina de Información y Asistencia a Víctimas del Terrorismo de la Audiencia Nacional*).

Millises kriminaalmenetluse etapis peaksin ma oma nõude esitama?

Te saate nõude esitada menetluse käigus igal ajal, tehes seda enne suulise kohtuliku arutamise algust. Kohalik kriminaalkohus võimaldab Teil esitada nõude uurimisetapis, kui kohut on kannatanu olemasolust teavitatud.

Mida võin ma oma nõudes taotleda ja kuidas nõue vormistada (kas tuleb märkida kogusumma ja/või täpsustada konkreetne kahju, saamata jäänud tulud ja intressid)?

Nõudes tuleb täpsustada põhjustatud kahju – kahju summa – ning see peab sisaldama Teie nõuet tõendavaid asjakohaseid arveid, mida hiljem kontrollib kohtuekspert.

Kas selliste nõuete esitamiseks on olemas erivormid?

Ei.

Millised tõendid pean ma oma nõude toetuseks esitama?

Kahjunõude tõendamiseks peate esitama asjakohased arved või väljavõtted. Kui olete taotlenud tasuta õigusabi, peate esitama tõendid oma sissetuleku ja varade kohta.

Kas mul tuleb nõude esitamise korral tasuda kohtu- või muud kulud?

Ei.

Kas mul on võimalik saada enne kohtumenetlust ja/või selle ajal õigusabi? Kas mul on võimalik saada õigusabi ka juhul, kui ma ei ela riigis, kus kohtumenetlus toimub?

Ohvrist taotlejana on Teil alates esimesest pöördumisest ametiasutuste ja ametnike poole õigus saada teavet õigusnõu ja -kaitse saamise menetluse kohta ning kui see on asjakohane, nende tasuta saamise tingimuste kohta. Asjaomast teavet saate ka kuriteoohvrite tugiametitist.

Ohvrist taotlejana saate esitada taotluse tasuta õigusabi saamiseks ametnikule või asutusele, kust saate teavet õigusabi ja -kaitse saamise menetluse kohta, ning kui see on asjakohane, nende tasuta saamise tingimuste kohta. Ametnik või asutus edastab taotluse koos esitatud dokumentidega vastavale advokatuurile.

Teie taotlus võidakse esitada ka kuriteoohvrite tugiametile, kust see edastatakse vastavale advokatuurile.

Üldiselt võite ohvrist taotlejana saada õigusabiteenuseid, mille kaudu antakse õigusalast teavet kõigile kodanikele. Asjaomaseid teenuseid pakuvad advokatuurid igas õiguspiirkonnas.

Nende kasutamiseks peate täitma vormi, mille saate kohtutest, justiitsministeeriumist ja teistest riigiasutustest, ning tõendama, et Teie elatusvahendid on ebapiisavad. Te peate esitama taotluse asjaomase kohtupiirkonna advokatuurile või oma elukoha kohtule enne, kui kriminaalmenetlus on alanud. Kui kriminaalmenetlus on alanud, võite igal ajal saada tasuta õigusabi, eeldusel et osalete isiklikult ohvrina menetlusel.

Kui olete soolise vägivalla ohver, ei ole Teil vaja kõigepealt tõendada, et Teie elatusvahendid on tasuta õigusabi saamiseks ebapiisavad.

Kui olete terrorismiohver, on Teil samuti võimalik saada tasuta õigusabi.

Kuriteoohvrina võite taotleda Hispaanias tasuta õigusabi, kui olete ükskõik missuguse ELi liikmesriigi kodanik ning tõendate, et Teie vahendid on ebapiisavad.

Vaatamata kohtumenetluse algatamiseks vajalike vahendite olemasolule tunnustatakse Teie õigust saada tasuta õigusabi ning seda abi antakse Teile viivitamatult juhul, kui olete soolise vägivalla, terrorismi või inimkaubanduse ohver ükskõik millises menetluses, mis on seotud Teie ohvristaatusega või tuleneb sellest, või kui olete alaealine või vaimse puude või vaimuhaiguga isik, kes on väärkohtlemise või kuritarvitamise ohver.

See õigus kehtib ka mis tahes abi saajatele ohvri surma korral, eeldusel et nad ei osalenud vägivallaaktides.

Tasuta õigusabi andmise eesmärgil loetakse Teid kui taotlejat ohvriks, kui kaebus või hagi on esitatud või kui on algatatud kriminaalmenetlus ükskõik millises nimetatud kuriteo kohta, ning Teie ohvristaatus säilib kogu kriminaalmenetluse vältel või kuni süüdimõistva otsuse langetamiseni pärast kriminaalmenetluse lõppu.

Õigus saada tasuta õigusabi lõpeb, kui süüdistatav mõistetakse lõplikult õigeks või pärast menetluse ajutist peatamist või hagi rahuldamata jätmist, sest kriminaalkuriteod ei leidnud tõendamist, kusjuures puudub kohustus maksta tagasi kuni selle ajani saadud abi.

Eri menetlustes, mis võidakse algatada Teie ohvristaatuse tõttu tuvastatud kuritegudes ja eelkõige soolise vägivalla menetluses, peab Teid abistama sama advokaat, eeldusel et Teie õigus kaitsele on seeläbi täielikult tagatud.

Teil on õigus saada tasuta õigusabi, kui Teie aastasissetulek ja perekonna sissetulek ei ületa järgmist:

taotluse esitamise hetkel kehtiva üldise riikliku töötasuindeksi kahekordne väärtus (*Indicador Público de Renta de Efectos Múltiples – IPREM*), kui asjaomased isikud ei kuulu perekonna juurde. IPREM on igal aastal kindlaksmääratav indeks, mida kasutatakse teatud soodustuste summa, soodustuste saamise piirmäära, õiguste või avalike teenuste määramiseks;

taotluse esitamise hetkel kehtiv 2,5kordne IPREM, kui asjaomased isikud kuuluvad ükskõik missugusesse perekonnatüüpi, kus on vähem kui neli liiget; kolmekordne IPREM, kui asjaomasesse perekonda kuulub rohkem kui neli liiget.

Kui Teile kui ohvrile antakse tasuta õigusabi, ei pea Te tasuma järgmise eest:

menetlusele eelnev õigusnõustamine;

advokaadi- ja kohtuesindaja tasud;

kulud, mis kaasnevad teadaannete avaldamisega ametlikes ajalehtedes;

teatud edasikaebuste esitamiseks vajalik tagatistasud;

eksperditasud.

Lisaks kehtivad Teile 80% väiksemad notaritoimingute tasumäärad ning kinnistus- ja äriregistri toimingute tasumäärad.

Millisel juhul võib kriminaalkohus minu nõude kuriteo toimepanija vastu tagasi lükata või selle üle otsustamisest keelduda?

Üldiselt peab kohus **vägivalla- ja seksuaalkuritegude** korral hindama tahtliku vägivalla-või seksuaalkuriteo olemasolu ning tuvastama selle kohtuotsuses, millega kriminaalmenetlus lõpetatakse. Kriminaalmenetluse lõplikus kohtuotsuses tuleb selgelt kindlaks määrata õigusrikkumise ja vigastuste või tervisekahju või surma (kui see on kohaldatav) vaheline põhjuslik seos.

Samuti on võimalik, et kohtuotsusega, millega kriminaalmenetlus lõpetatakse, võidakse nõuda menetluse ajutist peatamist või selle lõpetamist.

Vastavalt kriminaalasju käsitlevatele Hispaania õigusaktidele on menetluse ajutine peatamine asjakohane, kui kohtuasjani viinud vägivallakuritegu ei ole nõuetekohaselt tõendatud või kui järeldatakse, et kuritegu pandi toime, kuid puuduvad piisavad tõendid, et süüdistada konkreetset isikut (konkreetsed isikuid) vägivallatseja(te)na, kaasosalis(t)ena või kaasaaitaja(te)na.

Menetluse lõpetamine on asjakohane, kui ei ole alust arvata, et kohtuasja aluseks olev tegu toime pandi, kui teo puhul ei olnud tegemist kuriteoga või kui ilmneb, et vägivallatsejatena, kaasosalistena või kaasaaitajatena kohtu alla antud isikud on kriminaalvastutusest vabastatud.

Terrorikuritegude korral peab kohus üldjuhul hindama, kas kehtivates õigusaktides sätestatud tegude ja kahju puhul kohaldatakse tsiviilvastutust. Hispaania õigusaktide alusel kohaldatakse abi ja hüvede andmisele hüvitise maksmise põhimõtteid, mis on sätestatud vägivallakuritegude ohvritele hüvitise maksmise Euroopa konventsioonis.

Kas ma saan sellise otsuse edasi kaevata või kas mul on muid võimalusi nõuda kahju hüvitamist/heastamist?

Kui (kohtu või kohtuorgani) uuriv kohtunik otsustab menetluse lõpetada – ehk jätta nõude rahuldamata –, võib ohver esitada kaebuse, kui ta on menetluse ajal isiklikult kohal viibinud ja tegemist on erasüüdistusega.

Vastavalt kriminaalasju käsitlevatele Hispaania õigusaktidele on menetluse ajutine peatamine asjakohane, kui kohtuasjani viinud vägivallakuritegu ei ole nõuetekohaselt tõendatud või kui järeldatakse, et kuritegu pandi toime, kuid puuduvad piisavad tõendid, et süüdistada konkreetset isikut (konkreetsed isikuid) vägivallatseja(te)na, kaasosalis(t)ena või kaasaaitaja(te)na.

Menetluse lõpetamine on asjakohane, kui ei ole alust arvata, et kohtuasja aluseks olev tegu toime pandi, kui teo puhul ei olnud tegemist kuriteoga või kui ilmneb, et vägivallatsejatena, kaasosalistena või kaasaaitajatena kohtu alla antud isikud on kriminaalvastutusest vabastatud.

Vägivalla- ja seksuaalkuritegude korral on kohtuotsus (millega loetakse kriminaalmenetlus lõppenuks ning mille puhul puudub võimalus edasiste õiguskaitsevahendite kasutamiseks) üldjuhul vajalik selleks, et taotleda õigusaktidega ette nähtud eri liiki abi. Selleks võib kriminaalmenetluse lõpliku otsuse kindlaksmääratud tähtaja jooksul edasi kaevata ning esitada kaebused vastavas otsuses märgitu kohaselt.

Juhul kui kohus mõistab mulle välja kahjuhüvitise, siis kuidas saan ma tagada, et kohtuotsus pööratakse kuriteo toimepanija vastu täitmisele, ja millist abi võin ma selle tagamiseks saada?

Riik maksab kogu abisumma või osa sellest, kui õigusrikkuja on tunnistanud osaliselt maksejõuetuks.

Riik võtab üle Teile õigused kuriteo eest tsiviilvastutust kandva isiku vastu esialgse või lõpliku abi kogusumma ulatuses, mis on Teile kui ohvrile kui hüvitiesaajale määratud.

Riik võib esitada kriminaalkuriteo eest tsiviilvastutust kandva isiku vastu hagi antud abi täielikuks või osaliseks sissenõudmiseks.

Asjaomane meede võetakse (kui see on asjakohane) halduskorras sunniviisilise sissenõudmisena ning see kehtib muu hulgas järgmistel juhtudel:

kui lõpliku kohtuotsuse alusel leitakse, et tegemist ei olnud kuriteoga;

kui nii Teile ise ohvrina kui ka Teile soodustatud isikud said pärast abi maksmist kolme aasta jooksul pärast abi andmist ükskõik millistel alustel täieliku või osalise hüvitise kantud kahju eest;

kui abi saadi vale- või tahtlikult puudulike andmete esitamise tagajärjel või muu pettuse teel, samuti asjaolude tahtlikul väljajätmisel, mis tooks kaasa nõutud hüvitise maksmisest keeldumise või selle vähendamise;

kui kohtuotsusega määratud hüvitis on väiksem kui esialgne abi.

Asjaomane hagi esitatakse riigi osalusel kriminaal- või tsiviilmenetluses, ilma et see välistataks tsiviilhagi, mille võib esitada prokurör.

Ohvreid võidakse abistada asjaomaste kuriteoohvrite tugiametite kaudu või terrorismikuritegude korral Hispaania ülemkohtu terrorismiohvrite teabe- ja tugiameti kaudu seoses neile kui kuriteoohvritele asjaomastes küsimustes vajaliku teabe jagamisega.

Kuriteoohvrite tugiametid annavad teavet Teile kui ohvri võimaluste kohta osaleda vangalakaristuse määramisel ning teostavad kõikvõimalikke vajalikke abitoiminguid, et saaksite kasutada seadusest tulenevaid õigusi.

Kui olete kuriteoohver, tagab Hispaania ülemkohtu terrorismiohvrite teabe- ja tugiamet Teile vajalikud teabekanalid, et leiaksite kogu vanglakaristuse määramisega seotud teabe kuni täieliku süüdimõistmiseni, eriti juhtudel, kus määratakse hüvitisi või süüdimõistetud vabastatakse. Lisaks annab amet hüvitismenetlustega seoses Teile kui ohvrile teavet lõplike kohtuotsuste tõendite, tsiviilvastutuse kohaldamata jätmise määruste ja muude dokumentide kohta, mis on nõutavad seadusega kehtestatud abi menetlemisel.

Viimati uuendatud: 17/01/2024

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.